

**PRIJEDLOG ZA UNAPREĐIVANJE
GOVEDARSTVA U HRVATSKOJ**

**PROPOSALS FOR CATTLE BREEDING
IMPROVEMENT IN CROATIA**

S. Brlek

UVOD

Govedarstvo kao temeljna grana stočarske proizvodnje, a time i naše poljoprivredne proizvodnje nalazi se u nezavidnom položaju. Od 1975. godine bilježimo stalni pad broja grla i proizvodnje. Taj je pad posebice naglašen u razdoblju od 1990. do 1999. god., kroz koje je vrijeme broj grla, a time, dakako, i proizvodnje gotovo prepolovljen.

U ovom članku iznose se podaci o stanju govedarske proizvodnje po županijama, odnosno bivšim općinama ili u nadležnosti veterinarskih stanica.

U osvrtu na problematiku govedarstva naglašeno je stanje na obiteljskim gospodarstvima.

Pregled brojnoga stanja rasplodnih krava i dospjelih junica-plotkinja na privatnom sektoru u RH

Općina-veterinarska stanica	1990.	1995.	1998.	1999.
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA				
Dugo Selo	3200	2303	2250	
Ivanić Grad - Križ	4400	4200	3800	
Jastrebarsko	10500	9066	8270	
Samobor	2800	2300	1930	
Zagreb - Remetinec	3700	3600	3000	
Sesvete	3300	2800	1900	

S. Brlek: Prijedlog za unapređivanje govedarstva u Hrvatskoj

Sv. Ivan Zelina	6884	6048	5625	
Velika Gorica	6531	5500	4500	
Vrbovec	12695	13116	11550	
Zaprešić	3050	2683	2435	
Ukupno	57060	51616	45260	44197
KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA				
Donja Stubica	5895	5011	3507	
Klanjec	3200	2954	2450	
Krapina	4500	3400	3000	
Pregrada	4200	3803	3967	
Zabok	5500	4824	3300	
Zlatar Bistrica	8182	7382	6005	
Ukupno	31467	27374	22229	20641
SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA				
Dvor	4250	-	215	
Glina	8000	-	407	
Gvozd	8120	-	300	
Hr. Kostajnica	4300	-	350	
Kutina	3500	4215	7975	?
Novska	2713	1850	2152	
Petrinja	7200	984	1280	
Sisak	16500	8750	7949	
Ukupno	54583	15799	20628	17660
KARLOVAČKA ŽUPANIJA				
Duga Resa	3700	3500	3000	
Karlovac	11800	3574	3300	
Ogulin	4060	2500	2600	
Ozalj	3700	2789	2520	
Slunj	5890	-	620	
Vojnić	2300	-	-	
Ukupno	31450	12364	12040	10500
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA				
Ivanec	8450	5501	4471	
Ludbreg	6091	4654	4260	

S. Brlek: Prijedlog za unapređivanje govedarstva u Hrvatskoj

Novi Marof	6340	3790	3110	
Varaždin	7004	4546	5289	
Ukupno	27885	18491	17130	17964
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA				
Đurđevac	12800	11473	11011	
Koprivnica	14344	10192	10623	
Križevci	16200	16026	15857	
Ukupno	43344	37691	37491	36232
BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA				
Bjelovar	18895	15194	15127	
Čazma	6207	5420	5471	
Daruvar	7600	4844	5183	
Garešnica	5100	4880	4500	
Grubišno Polje	6241	5574	3600	
Ukupno	44043	35912	33881	35704
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA				
Crikvenica	180	310	149	
Čabar	322	350	200	
Delnice	923	798	850	
Opatija	96	81	39	
Rijeka	402	448	475	
Vrbovsko	761	521	530	
Ukupno	2684	2508	2243	2109
LIČKO SENJSKA ŽUPANIJA				
Gospić	5860	3800	3512	
Otočac	7360	1600	7021	
Senj	401	157	715	
Korenica	3700	-	-	
Ukupno	17321	5557	11248	9919
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA				
Orahovica	987	710	698	
Pitomača	-	1591	1716	
Slatina	3526	1800	2346	

S. Brlek: Prijedlog za unapređivanje govedarstva u Hrvatskoj

Virovitica	4800	2110	2685	
Ukupno	9313	6211	7445	7342
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA				
Pakrac	4600	1474	1731	
Požega	10000	5547	5200	
Ukupno	14600	7021	6931	6480
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA				
Nova Gradiška	4500	2360	2205	
Sl. Brod	8553	7683	8807	
Ukupno	13053	10043	11012	9813
ZADARSKA ŽUPANIJA				
Biograd n/m	84	40	35	
Benkovac	1300	400	610	
Gračac	5340	87	80	
Obrovac	1200	350	280	
Zadar	570	900	1542	
D. Lapac	2250	-	-	
Ukupno	10744	1777	2547	2354
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA				
B. Manastir	1800	-	-	
D. Miholjac	1900	2188	2251	
Đakovo	3500	3943	5202	
Našice	1948	1789	1203	
Osijek	3120	687	5286	?
Valpovo	1025	1111	981	
Ukupno	13293	9718	14923	18341
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA				
Drniš	3500	-	600	
Knin	3200	600	350	
Šibenik	846	618	572	
Ukupno	7546	1218	1520	1870

S. Brlek: Prijedlog za unapređivanje govedarstva u Hrvatskoj

VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA				
Vinkovci	3200	1074	1940	
Vukovar	1682	-	1892	
Županja	4820	3465	4302	
Ukupno	9702	4539	8134	8565
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA				
Imotski	3500	2500	2030	
Split -Solín-Kaštela	2400	3000	1800	
Sinj	7500	7000	3000	?
Omiš	1000	-	-	
Vrgorac	400	-	90	
Makarska	-	-	70	
Ukupno	14800	12500	6990	80670
ISTARSKA ŽUPANIJA				
Buje	1022	910	942	
Buzet	1376	735	664	
Labin	1539	1132	1217	
Pazin	2448	1950	2013	
Poreč	670	405	232	
Pula	1517	1300	986	
Rovinj	1100	846	720	
Ukupno	9672	7278	6774	6705
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA				
Dubrovnik	1200	1400	900	
Metković	1053	851	1200	
Ukupno	2253	2251	2100	1940
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA				
Čakovec	12740	8380	7344	
Ukupno	12740	8380	7344	7710

STANJE GOVEDARSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Godina	1990	1995	1998	1999
Ukupno	429 559	278 247	277 892	274 716

Pored iskazanoga pada govedarstva na privatnom sektoru od 1990. -1999. treba istaći da je takav pad bio i od 1975.-1990. od 641000 plotkinja pao na spomenutih 429559 plotkinja.

Tih godina bili smo poznati izvoznici tovnih goveda, posebno u Italiju. U otkupu mlijeka od 1980.-1988. godine se otkupljivalo 469 463,000 - 508 804,000 litara, a privatni sektor je sudjelovao i do 83,6%, a društveni iako privilegiran u kreditima sa svega 16,4.

Tih godina pojedine mljekare, prekidale su subotom i nedjeljom otkup mlijeka, a seljacima ga plaćale prerađevinama - sirevima. Naš poznati pokojni agrarni novinar Lajtman pisao je u Večernjem listu o tome pod nazivom "Teku potoci mlijeka".

Poslije Bljeska i Oluje i mirne integracije Podunavlja, uz niz deklaracija obećanih kredita, uvoza rasplodnih goveda, goveda za tov, mlijeka, mesa i prerađevina od 1995. godine, kao što je vidljivo iz prednjega prikaza, nema vidljivih rezultata povećanja osnovnog govedarskog fonda. Naprotiv imamo stagnaciju ili daljnje smanjenje goveda.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Kako izaći iz tog začaranog kruga?

Predlažem sljedeće mjere za unapređenje govedarstva.

Odobravati povoljne kredite uz subvencioniranu kamatu, da ona ne iznosi više od 5%, uz određeni grace period, a da se krediti odobravaju za:

- izgradnju, adaptaciju i opremanje objekata za proizvodnju mlijeka i rasplodnog podmlatka, uvođenje vodovoda, izgradnju sistema za izgnojavanje i izmuzišta, objekata za mehaničko spremanje sijena, sjenažu i silaže,

- nabavu mehanizacije za obradu zemljišta, proizvodnju i spremanje jeftine stočne hrane s naglaskom na strojne prstenove,

- nabavu i uzgoj rasplodnih junica domaćega uzgoja, te nabavu iz uvoza

- nastaviti s stvarnom dodjelom svih premija i subvencija što ih do sada obećava ili daje Republika, a odnose se na rasplodni materijal,

- u kreditiranje uključiti sve bankarske institucije, domaće i strane, uključujući i mljekarske industrije,

- konzultacije obaviti sa stručnjacima agronomima i veterinarima, agrarnim ekonomistima iz pojedinih institucija te poznatih proizvođača-farmera iz pojedinih dijelova Hrvatske.

Kod podnošenja zahtjeva pa i odobravanja kredita, pojednostaviti proceduru, budući da su seljaci bili najbolji platiše.

Adresa autora – Author's address:
Stjepan Brlek, dipl. ing. agr.
Zagreb, Dobri dol 54

Primljeno: 2. 5. 2000.